

Landstingsstyrelsens förslag till beslut

Motion 2007:48 av Jan Strömdahl m.fl. (V) om vetenskaplig klimatpanel för Stockholmsregionen

Föredragande landstingsråd: Gustav Andersson

Ärendet

Motionärerna föreslår att en vetenskaplig klimatpanel utses och resurser avsätts som får i uppdrag att omsätta globala och nationella förbättringsprinciper till konkreta åtgärdsförslag för Stockholmsregionen.

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta

att avslå motionen.

I dag sker en omfattande forskning om och kartläggning av klimatförändringarnas orsaker, effekter och möjliga lösningar. Det sker på internationell nivå, genom bland annat FN:s klimatpanel, och det sker på nationell nivå vid universitet och forskningsinstitut. Flera av de mer framträdande klimatforskarna finns i Stockholm. Dessutom finns olika utredningar och expertpaneler som arbetar på uppdrag av regeringen.

I samband med förhandlingarna som Cederschiöldsöverenskommelsen upprättades också en miljömålspanel med representanter från landstinget och länets kommuner. Till miljömålspanelen knyts en expertpanel med representanter från bland annat universitet. Den kunskapsresurs och det erfarenhetsutbyte som motionärerna efterfrågar är med andra ord väl tillgodosedd i Stockholmsregionen.

Landstinget ambitiösa miljö- och klimatarbete är också väl förankrat i forskningen. Därför har landstingsstyrelsen svårt att se hur en särskild vetenskaplig klimatpanel, som arbetar på uppdrag av landstinget, väsentligt skulle förbättra beslutsunderlaget i miljö- och klimatfrågor. Därför ser landstingsstyrelsen ingen anledning till att tillsätta en sådan. Däremot är det möjligt att arrangera seminarier och möten med forskare och experter för att belysa klimatfrågan ur ett regionalt perspektiv.

Bilagor

- 1 Motion 2007:48
- 2 Regionplane- och trafikkontorets tjänsteutlåtande

2008-10-07

LS 0712-1377

Behandling i landstingsstyrelsen

Landstingsrådsberedningen behandlade ärendet den 4 mars 2009.

Landstingsstyrelsen behandlade ärendet den 17 mars 2009.

Vid behandlingen i landstingsstyrelsen yrkades bifall dels till landstingsrådsberedningens förslag, dels till V-ledamoten och tjänstgörande MP-ersättarens förslag.

Landstingsstyrelsens beslut fattades utan omröstning.

V-ledamoten och tjänstgörande MP-ersättaren reserverade sig:

”Vänsterpartiet och Miljöpartiet föreslår landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta att bifalla motionen

Det arbete kring miljö- och klimatfrågor som pågår inom SLL är ambitiöst och i stora delar bra. Detta arbete är dock i huvudsak internt och den kunskap som en brett arbetande klimatpanel i dialog med högskolor, kommuner och miljöorganisationer kan tillföra skulle vara mycket värdefull för miljöarbetet i Stockholms län.

Landstinget bör höja ambitionsnivån och arbeta för att bli fossilbränslefritt till år 2015. Då kan vi ge världen ett exempel på att klimatförändringarna är möjliga att bemästra.

Trots ett omfattande arbete kring energi- och klimatfrågor har inte det pågående arbetet med Regional Utvecklingsplan För Stockholms län lyckats formulera strategier för att lösa framtidens problem. För att nå målet om ett fossilbränslefritt landsting, måste vi skynda på det klimatarbete som vi redan så framgångsrikt driver. RUF 2010 visar indirekt på de vetenskapliga kraven på utsläppsminskningar. Mål och planer tar dock inte hänsyn till de vetenskapliga kraven, utan tar hänsyn till framförallt politiska krav på kraftiga vägutbyggnader. Då möts inte heller marknadsmässiga krav avseende tillräcklig kollektiv trafikkapacitet för gods och människor och goda livsvillkor för de människor som ska arbeta och agera på eller för marknaden.

För att nå de uppställda målen krävs ett samlat grepp kring klimat- och miljöfrågorna. Det synes därför vara utomordentlig angeläget att tillsätta en vetenskaplig klimatpanel för Stockholmsregionen i linje med det förslag som framförs i motionen.”

Ärendet och dess beredning

Jan Strömdahl m.fl. (v) har i en motion (bilaga), väckt den 11 december 2007, föreslagit landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta *att* uppdra åt landstingsstyrelsen att utse och avsätta resurser för en vetenskaplig klimatpanel som får i uppdrag att omsätta globala och nationella förbättringsprinciper till konkreta åtgärdsförslag för Stockholmsregionen.

Yttranden har inhämtats från landstingsdirektören och regionplane- och trafiknämnden.

Landstingsdirektören har i tjänsteutlåtande den 24 oktober 2008 föreslagit landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta *att* avslå motionen.

Frågan om människans påverkan på klimatet genom utsläpp av s.k. växthusgaser (koldioxid, metan, lustgas m.fl.) står under internationell övervakning av den s.k. Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC). I denna är Sverige vetenskapligt representerat och uttalanden från IPCC ägnas stor uppmärksamhet, såväl av regeringen och dess myndigheter som av de regionala politiska organen. Som ett uttryck för den svenska ambitionen att analysera IPCC:s rapporter och finna möjliga lösningar på växthusproblematiken inom landets gränser har regeringen också inrättat en nationell vetenskaplig klimatpanel.

Landstingsfullmäktige har i det miljöpolitiska programmet Miljö Steg 5 beslutat om höga ambitioner avseende de egna utsläppen av växthusgaser. Person- och varutransporter ska till minst 50 % utföras med förnybara drivmedel vid utgången av 2011, och SL:s styrelse har beslutat att alla bussar skall använda förnybara bränslen år 2025. Dessa mål är betydligt högre än de som antagits nationellt och inom den europeiska gemenskapen. Sjukvårdens utsläpp av anestesigaser leder också till viss klimatpåverkan. Lustgas är 300 ggr mer verksamt än koldioxid som växthusgas, och den mest använda anestesigasen – sevofluran- har en växthuseffekt som är 1600 ggr koldioxidens. För lustgas gäller att landstingsstyrelsen nyligen fattat beslut om restriktioner av utsläpp från förlossningsvården, vilket beräknas leda till avsevärd reduktion av utsläppen till år 2011. Frågan om hur utsläppen av sevofluran ska minskas utreds för närvarande.

Med utgångspunkt från det ovan redovisade anser förvaltningen att frågan om utsläpp av växthusgaser från landstingets verksamheter är väl känd och analyserad. Åtgärder är vidtagna för att inom en nära framtid begränsa utsläppen avsevärt. Det är inte sannolikt att en regional vetenskaplig klimatpanel skulle finna utsläpp av växthusgaser i Stockholmsregionen som

LS 0712-1377

skiljer sig från motsvarande i övriga storstadsregioner. Inte heller bedöms det som troligt att en sådan panel skulle kunna föreslå åtgärder som är regionspecifika.

Förvaltningen bedömer därför att man genom att observera den nationella panelens arbete och rekommendationer har en tillräcklig vetenskaplig grund för det klimatskyddande arbetet.

Miljökonsekvenser av beslutet

Beslutet medför inga konsekvenser för miljön.

Regionplane- och trafiknämnden har den 22 oktober 2008, enligt kontorets förslag, avgett följande yttrande.

”Inom Stockholms län landsting och i Stockholmsregionen pågår redan ett omfattande arbete med energi- och klimatfrågor. Initiativen tar hänsyn till både vetenskapliga, politiska och marknadsmässiga krav. För att ta vara på dessa resultat från de olika initiativen bör samverkan och dialog utvecklas ytterligare. Detta kan ske inom befintlig organisation och utifrån de uppdrag landstingets nämnder och styrelser samt bolag/förvaltningar redan har.”

V-ledamoten reserverade sig.

”Regionplane- och trafiknämnden beslutar att som yttrande över motion 2007:48 uttala stöd för inrättandet av en vetenskaplig klimatpanel för Stockholmsregionen.

Trots ett omfattande arbete kring energi- och klimatfrågor har inte det pågående arbetet med Regional Utvecklingsplan För Stockholms län lyckats att radikaliserat de strategier som föreslås lösa framtidens problem. I den version av miljökonsekvensbeskrivning som ledsagar utställningsversionen av RUFSS påpekar konsulterna att den nuvarande versionen av RUFSS missar miljömålen grovt.

Det är tydligt att nya grepp behövs för att lyfta frågan till det principiella plan där individens och marknadens intressen får stå tillbaka för det gemensamma bästa. De samarbetsformer som idag används är utmärkta för att uppnå consensus men i den här frågan behövs radikalare grepp. Ett exempel på satsningar som expertis förkastar som omoderna, ekonomiskt ogenomtänkta och trafikmässigt ineffektiva är Förbifart Stockholm. Statens institut för kommunikationsanalys, SIKKA, dömer ut Förbifarten och dess argument, men RUFSS tar inte hänsyn till de vetenskapliga synpunkterna och Förbifarten framställs som en central trafiklösning för Stockholms län.

LS 0712-1377

Ett arbete kring klimatfrågorna pågår redan inom SLL, men för att de uppställda målen ska nås krävs ett samlat grepp kring klimat- och miljöfrågorna. Det är därför angeläget att en vetenskaplig klimatpanel för Stockholmsregionen tillsätts i linje med det förslag som framförs i motionen.”

Mp-ersättaren antecknade följande särskilda uttalande.

”Om jag hade haft rätt att yrka hade jag yrkat att nämnden yttrar sig enligt följande:

Klimat- och Sårbarhetsutredningen, som lade fram sitt betänkande 2007, visade med all tydlighet på behovet av en samlad översyn av de faror och hot, som samhället står inför då det gäller effekterna av ett förändrat klimat.

Inom Stockholms län landsting och i Stockholmsregionen pågår redan ett arbete med energi- och klimatfrågor. För att ta vara på dessa resultat från de olika initiativen bör samverka och dialog utvecklas ytterligare. Konkreta handlingsplaner för kraftigt minskade utsläpp av växthusgaser inom ett decennium måste skyndsamt utarbetas. Mål för utsläppsminskningar måste överenskommas som ligger i linje med vetenskapliga rekommendationer.

Samrådsförslaget till Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen – RUF 2010 visar indirekt på de vetenskapliga kraven på utsläppsminskningar. Mål och planer tar dock inte hänsyn till de vetenskapliga kraven, utan tar hänsyn till framförallt politiska krav på kraftiga vägutbyggnader. Då möts inte heller marknadsmässiga krav avseende tillräcklig kollektiv trafikkapacitet för gods och människor och goda livsvillkor för de människor som ska arbeta och agera på eller för marknaden. Det synes därför vara utomordentlig angeläget att tillsätta en vetenskaplig klimatpanel för Stockholmsregionen.”

Regionplane- och trafikkontorets tjänsteutlåtande den 7 oktober 2008 bifogas (bilaga).

Bilagor

Motion 2007:48

FN:s vetenskapliga klimatpanel, IPCC, har i mitten av november 2007 publicerat en fjärde rapport om världens klimatförändringar och alternativa prognoser för framtiden. Rapporten är tänkt att ligga till grund för internationella överenskommelser om åtgärder för att bromsa den globala uppvärmningen.

Rapporten ger exempel på åtgärder riktade till politiker och opinionsbildare på alla nivåer. En stor del av råden avser den nationella nivån. Den svenska regeringen har också utsett dels en Kommission för hållbar utveckling dels ett Vetenskapligt råd för klimatfrågor som ska ge underlag för den svenska klimatpolitiken från 2008.

Många av IPCC:s råd är också främst relevanta för den regionala/kommunala nivån. Det gäller t.ex. en konkret omställning till förnyelsebar energi och ett systemskifte från bil (vägtransporter) till järnväg, kollektivtrafik och cykel. Men det gäller också planeringen av energieffektiv bebyggelse, areell och industriell produktion samt avfallshantering.

Av särskilt intresse för landstinget är IPCC:s påpekande att förbättrad folkhälsa kan finansiera en stor del av kostnaderna för minskade utsläpp.

För att få största möjliga genomslag för en klimatpolitik på regional/kommunal nivå föreslår vi att landstinget tar initiativ till och avsätter resurser för en vetenskaplig klimatpanel som får i uppdrag att omsätta globala och nationella förbättringsprinciper till konkreta åtgärdsförslag för Stockholmsregionen. Panelen bör inrättas snarast så att dess slutsatser och förslag kan finnas med som underlag för beslut när det gäller större infrastruktursatsningar och den nya regionplanen (Rufs).

Samarbete och dialog bör sökas med universitet och högskolor i regionen, kommuner, länsstyrelse och miljöorganisationer.

Landstingsfullmäktige föreslås besluta

att uppdra åt landstingsstyrelsen att utse och avsätta resurser för en vetenskaplig klimatpanel som får i uppdrag att omsätta globala och nationella förbättringsprinciper till konkreta åtgärdsförslag för Stockholmsregionen.

Birgitta Sevefjord

Jan Strömdahl

Håkan Jörnehed

Mats Skoglund

Necla Bora

Göran Ström

Saime Bilici

Sverre Launy

Gunilla Roxby – Cromvall

Thomas Magnusson

Regionplane- och trafikkontorets tjänsteutlåtande

Kontorets kommentar

Det finns redan ett antal pågående initiativ att överföra IPCC:s och regeringens åtgärdsförslag till den regionala och kommunala nivån bl.a. Landstingets Miljöpolitiska program, RUFSS-arbetet, Landstingets Energistudie för Stockholmsregionen, Länsstyrelsens energistrategi, KSL:s miljömålspanel och inte minst kommunernas eget klimatarbete.

Regeringens vetenskapliga råd för klimatfrågor levererar värdefull och regionalt användbar kunskap om de globala klimatförändringarna samt vilka initiativ som ska genomföras i Sverige. De nationella ställningstagandena kan mer eller mindre direkt överföras till Stockholmsregionen.

Stockholms läns landstings femte miljöprogram är måttgivande för alla landstingsförvaltningars och bolags arbete med energi- och klimatfrågor. Programmet innefattar ambitiösa energisparkrav och utsläppsmål.

Den regionala utvecklingsplaneringen integrerar bebyggelse-, energi-, avfalls-, infrastruktur- och klimatfrågor. Den tar hänsyn till både IPCC:s och nationella åtgärdsförslag inom klimatarbetet. I planeringen eftersträvas dessutom utsläppsmål för Stockholmsregionen så att de framtida åtgärdsförslagen kan inriktas på det.

I energistudien för Stockholmsregionen, som utförs av RTN enligt Landstingsfullmäktiges uppdrag, kommer konkreta åtgärdsförslag att tas fram avseende energieffektivisering och minskad klimatpåverkan för alla relevanta sektorer i Stockholmsregionen. Studien är kopplad till RUFSS 2010-arbetet. I studien görs en stark koppling till både IPCC:s förslag, vetenskapliga resultat och rekommendationer, pågående arbete inom den offentliga sektorn och inte minst till den privata sektorns möjligheter att minska regionens klimatpåverkan. Studien ska mynna ut i ett handlingsprogram för regionen där både offentliga och privata aktörer involveras i regionens framtida klimatarbete.

Länsstyrelsen har på regeringens uppdrag tagit fram en energistrategi för Stockholms län. Strategin utgör ett första steg för omställning av energisystemet i länet. Därmed avses ökad hushållning med energiresurser samt ökad användning av förnybara energikällor. Studien är övergripande och avser alla insatser i länet och inte endast statens insatser.

Kommunförbundet i Stockholms län (KSL) har härutöver nyligen inrättat en politisk miljömålsberedning som verkar under innevarande mandatperiod. Till beredningen har en expertpanel knutits som bland annat har till uppgift att stödja beredningen i arbetet med att minska regionens klimatpåverkan.

LS 0712-1377

En stor utmaning är att klara anpassningen till de krav på omställning som klimathotet medför samtidigt som regionens befolkning och transport-behoven fortsätter att växa i snabb takt. En annan utgångspunkt för expert-panelens arbete är den breda samsyn som råder kring analyser och strategier i RUFSS 2001. Genom samordning i planering och byggande kan kommuner och regionala aktörer bidra till en mer transporteffektiv stadsbygd.

Vidare arbetar länets kommuner brett med klimatfrågan. Vissa har kommit långt i frågor som energiomställning, energieffektivisering och klimathänsynstagande.

Dessa exempel på regionalt och kommunalt klimatarbete visar att de offentliga aktörerna redan har inlett ett omfattande åtgärdsinriktat klimatarbete.

För att ta tillvara alla de initiativ som redan görs kan samarbetet inom SLL mellan LSF miljö och RTK ytterligare fördjupas i syfte att förse Landstingsstyrelsen, Landstingsfullmäktige och RTN med relevant underlag avseende klimatarbetet och att lämna förslag till erforderliga regionala åtgärder och insatser. En särskild klimatpanel bedöms därmed inte behöva inrättas.